

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky sociálny fond
Európsky fond regionálneho rozvoja

OPERAČNÝ PROGRAM
ĽUDSKÉ ZDROJE

Stredná zdravotnícka škola v Lučenci

Čitateľské stratégie

STREDNÁ
ZDRAVOTNÍCKA
ŠKOLA LUČENEC

Klub inovácií vo
vzdelávacom procese a
podpora čitateľskej
gramotnosti

Moderné vzdelávanie pre prax 2
/ 312011ACM2

Čitateľská zručnosť - schopnosť žiaka prezrieť si text a predpovedať, o čom text bude.

Čitateľská stratégia – pochopenie žiaka, kedy a prečo môže nové informácie použiť a jeho schopnosť ich použiť efektívne.

V procese učenia žiak potrebuje zvládnuť procesy na troch úrovniach:

- **porozumenie informáciám v texte,**
- **interpretácia informácií,**
- **kritické zhodnotenie textu (vlastný názor a závery).**

V rozvoji čitateľských zručností a čitateľských stratégií hrajú významnú úlohu tri druhy vedomostí:

1. deklaratívne vedomosti – *vedieť čo* – vedieť opísať, čo mám robiť,
2. procedurálne vedomosti – *vedieť ako* – vedieť zrealizovať požadovanú aktivitu,
3. vedomosti dané podmienkami – *vedieť kedy a prečo* – keď študent vie, kedy použiť danú zručnosť a použije ju, aby dosiahol cieľ, mení sa zručnosť na stratégiu.

Analýza štruktúry textu

Na úvod samotnej práce s textom je vhodné poprezeráť si text z hľadiska jeho štruktúry – ilustrácie, prílohy, zvýraznené slová, poznámky, kapitoly, odseky, texty doplnené ilustráciami, grafmi a členené pomocou nadpisov (hlavných, podnadpisov), obsahujú tiež poznámky pod čiarou a úlohy.

STRATÉGIA EUR

1. Evokácia -čo žiak vie, je hlavným kritériom toho, čo sa môže naučiť
2. Uvedomenie – žiak sa dostáva do kontaktu s novými informáciami prostredníctvom čítania textu
3. Reflexia – žiak si uvedomuje , čo sa naučil a pochopil pri čítaní textu

Riadené (štruktúrované) čítanie

Učiteľ rozdelí text na niekoľko častí a pripraví k nim vhodné otázky, na základe ktorých vedie v prestávkach čítania rozhovor so žiakmi. Pred každou nasledujúcou časťou vytvárajú žiaci predpovede o jej obsahu a potvrdzujú ich dôkazmi z už prečítaných častí.

Záznam žiaka môže mať formu tabuľky v tejto štruktúre:

Čo si myslíte, že sa stane?

Aký máte dôkaz?

Čo sa skutočne stalo?

Postup 3-2-1

-postup, ktorý spočíva v tom, že žiak vyhodnocuje získané informácie, a to v 3 krokoch:

- 3 dôležité veci, ktoré boli v texte – vyhladá 3 informácie, ktoré považuje žiak za dôležité.
- 2 veci, ktoré ťa zaujali – vypíše dve informácie, ktoré žiaka zaujali preto, že ide o nové informácie, alebo ktoré neboli v súlade s doterajšími vedomosťami žiaka a pod.
- 1 vec, na ktorú si v texte nenašiel odpoveď – mohlo ísť o menej zrozumiteľný text, nedostatok skúseností alebo predchádzajúcich vedomostí žiaka a pod.

Postup 5-4-3-2-1

- *podobný postup ako 3-2-1 s ďalšími krokmi v tejto štruktúre:*

- 5 nových informácií,
- 4 informácie týkajúce sa hlavnej myšlienky,
- 3 nové slová, ktoré si našiel v texte,
- 2 informácie, ktoré si už poznal,
- 1 vec, na ktorú si nenašiel v texte odpoveď.

V – ChV – D / K – W – L /

Čo vieš o téme? - **Čo by si chcel vedieť?** - **Čo si sa dozvedel?**

Žiak vyplní tabuľku, ktorá obsahuje tri stĺpce: do prvého si vyplní pred čítaním to, čo už o téme vie, do druhého pred čítaním doplní, čo by sa o téme chcel dozvedieť a do posledného po prečítaní textu napíše, čo sa z textu dozvedel.

- **Čo o tejto téme viem? (vyplní žiak pred čítaním)**
- **Čo by som o tejto téme chcel vedieť? (vyplní žiak pred čítaním)**
- **Čo som sa z článku naučil? (vyplní žiak po prečítaní textu)**

Prezeraj – pýtaj sa – prečítaj – odpovedz – zopakuj

Jadro tvoria otázky, ktoré si vytvoril žiak. Hľadá na ne odpovede, ktoré si potom ešte zopakuje, aby si lepšie zapamätal nové informácie.

1. Prezeraj – žiak číta len nadpisy a podnadpisy textu, prípadne úvod a záver.
2. Pýtaj sa – žiak tvorí otázky preformulovaním nadpisov.
3. Prečítaj – žiak číta text so zameraním na otázky, ktoré si vytvoril v predchádzajúcom kroku.
4. Odpovedz – žiak odpovedá na stanovené otázky na základe obsahu textu.
5. Zopakuj si – žiak odpovedá na každú otázku bez textu.

R A P

Stratégia je zameraná na rozvíjanie schopnosti žiaka porozumieť hlavným myšlienkam a podporujúcim detailom prostredníctvom parafrázovania textu.

- Read – **čítaj**- Prečítaj vždy len jeden odsek.
- Ask – **klad' si otázky**- Spýtaj sa, čo je hlavnou myšlienkou tohto odseku, a vytvor k tomu otázku. Pokús sa v ňom nájsť hlavnú myšlienku a podporujúce detaily.
- Paraphrase – **odpovedaj vlastnými slovami**- Odpovedz na otázku vlastnými slovami.

S Q 3 R

Survey/**preskúmaj**, Questions/**vytvor otázky**, Read/**čítaj**, Recite/**voľne prerozprávaj**, Review/**zosumarizuj**).

Pokyny pre žiakov pri práci s textom sú nasledovné :

1. Prezrite si text, obrázky, grafy, anotáciu, zhrnutie... všetko, čo je súčasťou textu, s ktorým budete pracovať.
2. Pokúste sa jednou vetou napísať váš predpoklad, o čom text bude.
3. Prezrite si podnadpisy a prečítajte prvý riadok každého odseku.
4. Zmeňte podnadpisy na otázky.
5. Prečítajte si pozorne text každého odseku a odpovedzte na otázku, ktorú ste vytvorili z podnadpisu.
6. Pripravte si otázky do diskusie k prečítanej téme.
7. Pokúste sa graficky spracovať text.
8. Vypíšte kľúčové slová z textu.
9. Napíšte krátke zhrnutie textu (krátky sumár v rozsahu 5 riadkov).

BIBLIOGRAFIA

1. Kašiarová, N. : Čitateľská gramotnosť v primárnom vzdelávaní, MPC BB, 2012
2. Kašiarová, N.- Sihelský , B. : Tvorba testov na rozvoj čitateľskej gramotnosti v primárnom vzdelávaní, MPC BB, 2012
3. Tomengová, A. : Čitateľské stratégie Zlepšujúce schopnosť učiť sa, MPC Bratislava, 2010